

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE
WOJEWODY MAZOWIECKIEGO
z dnia 13 grudnia 2017 r.
w sprawie nadania nazwy ulicy

Na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. poz. 744 oraz z 2017 r. poz. 1389) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zmienia się dotychczasową nazwę ulicy położonej w Mieście Milanówek z Alfreda Fiderkiewicza na Zbigniewa Herberta.

§ 2. Wykonanie zarządzenia powierza się Burmistrzowi Miasta Milanówka.

§ 3. Zarządzenie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Uzasadnienie

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 744), zwana dalej „ustawą”. Ustawa została zmieniona ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 1389).

Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 1 ustawy, obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Stosownie do art. 1 ust. 2 ustawy za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy w przypadku niewykonania obowiązku przez właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin na podjęcie działań przez organ jednostki samorządu terytorialnego.

Rada Miasta Milanówka nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy Alfreda Fiderkiewicza. Wojewoda zwrócił się, w trybie art. 6 ust. 3 ustawy, do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o wydanie opinii potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1 (pismo z dnia 24 listopada 2017 r. znak WNP-I.40.659.2017.KS). Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu

na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia IPN wpłynęła do organu nadzoru w dniu 6 grudnia 2017 r. (pismo z dnia 6 grudnia 2017 r. znak BUW-940-229(4)/17).

W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa Alfreda Fiderkiewicza wypełnia normę art. 1 ustawy.

Alfred Fiderkiewicz żył w latach 1886 – 1972. W latach 1904-1910 pracował jako robotnik w USA. Działał w ruchu socjalistycznym i w związkach zawodowych. Po powrocie do Polski w 1922 r. został wybrany posłem na Sejm I kadencji z okręgu Kalisz jako przedstawiciel PSL „Wyzwolenia”. W 1924 r. związał się z Niezależną Partią Chłopską, pełnił obowiązki przewodniczącego jej Zarządu Głównego w latach 1924–1927. Jednocześnie od 1925 r. działał w Komunistycznej Partii Polski. W 1926 r. był kandydatem KPP i NPCh na prezydenta Rzeczypospolitej. W 1928 r. na krótki okres aresztowany przez władze polskie, wyjechał do Gdańska, a później na dwa miesiące do ZSRR. Po powrocie do Polski praktykował jako lekarz w Milanówku (do 1943 r.). Jego dom był miejscem kontaktów i nielegalnych spotkań członków KPP. Pod koniec lat 30 oddelegowany do działalności w ruchu demokratycznym, był członkiem Klubu Demokratycznego w Warszawie, zasiadał również we władzach Stronnictwa Demokratycznego. Po klęsce wrześniowej 1939 r. komuniści nadal spotykali się w jego mieszkaniu. 14 września 1940 r. aresztowany przez gestapo, dzięki wysokiemu okupowi zwolniony po 2 miesiącach. W połowie 1941 r. zakładał w Warszawie organizację „Proletariusz”, w styczniu 1942 r. przystąpił do PPR. Blisko współdziałał z Marcelim Nowotką, Pawłem Finderem i innymi czołowymi działaczami PPR. Był organizatorem spotkań przedstawicieli PPR i Delegatury Rządu w lutym i marcu 1943 r. W jego domu w Milanówku często odbywały się narady kierownictwa PPR.

Po zakończeniu wojny przez krótki okres pełnił obowiązki prezydenta Krakowa (od 5 lutego do 14 czerwca 1945 r.). Od 1945 r. do 1949 r. pracował w dyplomacji w charakterze chargé d'affaires w Londynie, posła w Montrealu i Budapeszcie. Od 1948 r. w PZPR, z jej ramienia przewodniczył Związkowi Zawodowemu Pracowników Służby Zdrowia. Działał również w Głównej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce (był jej dyrektorem).

Odznaczony m.in. Orderem Budowniczych Polski Ludowej, Krzyżem Komandorskim i Oficerskim (19 lipca 1946 r.), Orderem Odrodzenia Polski oraz Sztandarem Pracy I klasy.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, że podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Na mocy art. 6 ust. 2 i 3 ustawy organ nadzoru jest zatem zobligowany do wydania zarządzenia zastępczego dokonującego zmiany nazwy z Alfreda Fiderkiewicza na Zbigniewa Herberta.

Zbigniew Herbert żył w latach 1924 – 1998. Był poetą i eseistą, autorem utworów dramatycznych i słuchowisk, pisarzem o wielkim dorobku, wyjątkowym autorytecie artystycznym i moralnym, postacią o biografii tragicznie uwikłanej w historię XX wieku. Laureat ponad dwudziestu nagród literackich. Od końca lat 60. XX w. był jednym z najpoważniejszych pretendentów do Literackiej Nagrody Nobla. Kawaler Orderu Orła Białego, zaangażowany w działalność konspiracyjną (AK).

Na podstawie art. 5 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat, zaś zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego. Termin wejścia w życie zarządzenia, ze względu na ważny interes państwa i przytoczoną wyżej argumentację, dotyczącą podstawowych założeń ustawy, oraz z uwagi na beczynność Miasta w zakresie zmiany nazwy, czyni zadość zasadom demokratycznego państwa prawnego, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1523).

Jednocześnie, na podstawie art. 6 ust. 4 i art. 3 ust. 4 ustawy w związku z art. 98 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875), pouczam, że na zarządzenie zastępcze Miastu przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie w terminie 30 dni od dnia doręczenia, wnoszona za pośrednictwem organu, który skarżone zarządzenie wydał.

WOJEWODA MAZOWIECKI

Zdzisław Szipera

